

ZESPÓŁ BADAŃ KONSERWATORSKICH

ARCHEOLOGIA & ARCHITEKTURA & HISTORIA

98-135 Lutomiersk, ul. Armii Krajowej 5 tel/fax (0-43)677-51-87; kom.601-35-97-1.
Numer Identyfikacji Podatkowej 726-150-32-87; Nr konta I O PKO w Łodzi 10203352-17379

Starostwo Powiatowe w Zawierciu
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY
ul. Sienkiewicza 34
42-400 ZAWIERCIE

PLAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU

GRODU KRÓLEWSKIEGO NA GÓRZE BIRÓW

Autorzy:

Ogólna koncepcja założenia:

mgr BŁAŻEJ MUZOLF

Część architektoniczno- budowlana:

mgr inż. arch. BEATA GŁUSZCZ-

Nr upr. bud.- 255/93/WŁ

dr inż. arch. JAN SALM

mgr inż. arch. WOJCIECH SZYGENDOWSKI

Nr upr. bud.- 304/86/WŁ; konserwatorskie - 3/94

SPIS TREŚCI

Starostwo Powiatowe w Zawierciu
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY
ul. Sienkiewicza 34
42-400 ZAWIERCIE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA	3
2. ZAKRES OPRACOWANIA	3
3. LOKALIZACJA	3
4. STAN ISTNIEJĄCY	3
5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE	4
5.1. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE I ETAPOWANIE PRAC	4
5.2. OGÓLNY OPIS PROJEKTU	4
5.3. INSTALACJE	5
6. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI	5

SPIS RYSUNKÓW

1. PLAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU

skala 1:1000

OPIS TECHNICZNY

PLANU ZAGOSPODAROWANIA TERENU

GRODU KRÓLEWSKIEGO NA GÓRZE BIRÓW

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- 1.1 Zlecenie Inwestora;
- 1.2 Ustalenia z Inwestorem;
- 1.3 Mapa sytuacyjno - wysokościowa opracowana przez Biuro Usług Geodezyjnych „Geo-Przem” w maju 2000 roku;
- 1.4 Obowiązujące normy i przepisy budowlane.

2. ZAKRES OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie obejmuje plan zagospodarowania terenu zespołu obiektów zabudowy drewnianej wchodzących w skład tzw. grodu królewskiego zlokalizowanego na Górze Birów k. Ogrodzieńca.

3. LOKALIZACJA

Planowana inwestycja, w skład której docelowo wchodzić będą rekonstruowane budynki i budowle drewniane i drewniano-ziemne znajdzie się na terenie parku archeologicznego (fragment projektowanego szlaku turystycznego Warownie Ogrodzenieckie) zlokalizowanego na Górze Birów położonej na północ od centrum Ogrodzieńca. Zasadniczo teren, na którym usytuowano inwestycję znajduje się na obszarze działki nr 615 stanowiącej własność Gminy Ogrodzieniec. Ponadto opracowaniem objęte są działki nr 611, 622/1, 622/2 i 637/1 oraz droga gruntowa 854/2, przez które prowadzi dojazd na teren inwestycji.

4. STAN ISTNIEJĄCY

Teren na którym zlokalizowano założenie jest ostańcem skalnym wypiętrzoną w stosunku do otaczającego terenu o ok. 35-40 m. Ze względu na mocno zróżnicowaną rzeźbę trudno jednoznacznie opisać ukształtowanie terenu, jednakże w ogólnym ujęciu można stwierdzić, że w centralnej części wzniesienia znajduje się plateau zwane w dalszej części opracowania - ze względu na swą użytkową funkcję - majdanem. Od strony południowej północnej i zachodniej otaczają je wypiętrzone utwory skalne zaś od wschodu teren plateau nieco łagodniej opada ku podnóżu ostańca. Teren majdanu ma kształt nieregularnego wieloboku wydłużonego w kierunku wschód-zachód. Poza archeologicznymi relikami zabudowy znajdującymi się pod poziomem terenu jedynym widocznym śladem działalności człowieka jest podkuta w skale cysterna znajdująca się w utworze skalnym w południowej części majdanu. Na plateau rośnie kilka niezbyt starych drzew i krzewów-samosiejek. Gęsto natomiast jest zadrzewiony (również drzewa i krzewy samosiejki) stok góry od strony wschodniej. Od parkingu przy ulicy Partyzantów od południowo - wschodniej strony ostańca prowadzi gruntowa droga, która w jego narożu rozwidla się i okalając go dwoma dojazdami prowadzi do relików kamiennej furty zlokalizowanej od strony zachodniej plateau.

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE

Starostwo Zawierciańskie
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY
ul. Sienkiewicza 34
42-400 ZAWIERCIE

5.1. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE I ETAPOWANIE PRAC

W wyniku wieloletnich badań archeologicznych prowadzonych pod kierunkiem autora ogólnej koncepcji niniejszego opracowania, na stanowisku Góra Birów zostały odkryte relikty zabudowy grodu średniowiecznego z końca XIII i I połowy wieku XIV. Drewniane konstrukcje grodu uległy pożarowi około połowy XIV wieku i nigdy nie zostały już odbudowane. W nawarstwieńcach ziemnych szczytu ostańca zostały uchwycone zarysy i fragmenty konstrukcji obronnych i mieszkalnych. Odsłonięte relikty posłużyły do próby hipotetycznego odtworzenia wyglądu grodu około 1300 roku. W skład elementów tworzących rekonstrukcję grodu będą wchodziły (oznaczenia zgodne z planem zagospodarowania terenu):

- D i A – wał obronny w konstrukcji ziemno-drewnianej z wieżą wzmacniającą;
- B – budynek mieszkalno-gospodarczy na majdanie grodu;
- C – wieża wejściowa o funkcjach obronnych – zachodnia;
- E – domniemana wieża strażnicza na grzędzie skalnej od strony południowej.
- G – mur kamienny na zaprawie wapiennej (zachowany) z furą;

Prace nad całością podzielone będą na dwa etapy realizacyjne. W I etapie wykonano sam projekt szlaku turystycznego spinającego w całość zamek Ogródzieniec z grodem na Górze Birów i innymi elementami odkrytymi w trakcie badań archeologicznych (jaskinie z osadnictwem paleolitycznych myśliwych, cmentarzysko kurhanowe, itd.) jak i z elementami krajobrazowymi, geologicznymi i przyrodniczymi. Strona informacyjna szlaku została opracowana na kilkunastu projektach tablic. W tym też etapie wykonano inwentaryzację drzewostanu Góry Birów w celu jego przebudowy dla potrzeb przyszłej rekonstrukcji grodu. W etapie tym naprawiono relikty i odtworzono fragmenty odcinkowego muru obronnego z furą wejściową na samo grodzisko.

Etap II obejmie odtworzenie grodu na Górze Birów. Zaproponowane rozwiązania architektoniczne jak i konstrukcyjne nawiążą do naszych wyobrażeń o wyglądzie drewnianej twierdzy średniowiecznej.

5.2. OGÓLNY OPIS PROJEKTU

Zaprojektowane obiekty stanowiące podstawę przyszłej rekonstrukcji grodu w zamierzeniach staną się celem ruchu turystycznego. Na grodzie jak i w bezpośrednim jego sąsiedztwie odbywały się będą imprezy nawiązujące do tradycji historycznych, do prezentacji dawnych rzemiosł itd. Przewiduje się, że kompleks nie będzie obsługiwany przez stały personel – obiekty nie są przeznaczone na stały pobyt ludzi.

Budynek zachodniej wieży bramnej (C) jest dwukondygnacyjny, niepodpiwniczony, o rzucie regularnego kwadratu, posiada jednolitą konstrukcję drewnianą wieńcową. Budynek przekryto czteropłociowym dachem kopertowym o konstrukcji drewnianej, pokrytym dranicami. W budynku znajdują się drewniane okna (krosnowe) i także drzwi (spagowe).

Chata (B) jest budynkiem jednokondygnacyjnym, różniącym się od wieży, prostokątnym rzutem i formą dachu (dwupłociowy). W budynku znajdują się drewniane przeszklone okna (krosnowe) i drewniane drzwi (spagowe). Przy zachodniej ścianie szczytowej zlokalizowane będzie palenisko. W budynku przebywać może ok. 20 osób zaś w przypadku imprez okolicznościowych maksymalnie ok. 40 osób.

Wieża strażnicza (A) jest dwukondygnacyjna, niepodpiwniczona, o rzucie regularnego kwadratu, posiada jednolitą konstrukcję drewnianą wieńcową opartą od strony wschodniej o konstrukcję wału skrzyniowego, a z pozostałych posiada własną konstrukcję niezależną. Budynek przekryto czteropłociowym dachem kopertowym o konstrukcji drewnianej, pokrytym dranicami. W budynku znajdują się drewniane okna (krosnowe) i także drzwi (spagowe).

Wieża obserwacyjna (E), której domniemaną lokalizację wyznaczono na grzędzie skalnej od strony południowej, jest budowlą znacznie mniejszą od pozostałych, założoną na rzucie regularnego kwadratu, jednokondygnacyjną, posiada identyczną konstrukcję co poprzednie budowle i przekryta jest czterospadowym dachem namiotowym.

W skład zamierzenia, poza wspomnianymi budynkami wchodzi: wał ziemno-drewniany o konstrukcji skrzyniowej zamykający majdan od strony wschodniej oraz cysterna skalna w południowej części majdanu i barierki zabezpieczające wzdłuż skraju stromizn skalnych.

Na teren grodu od parkingu przy ul. Partyzantów będzie prowadziło oznakowane dojście piesze przez tereny nieruchomości stanowiących własność Gminy Ogrodzieniec. Są to w kolejności działki 854/2; 637/1; 621/1; 614 i stanowiąca przedmiot opracowania działka 615.

Na zakończenie należy podkreślić, unikalny charakter projektu i to nie tylko w skali kraju. Możliwość jego zrealizowania stworzy nowe możliwości dla całego regionu, tworząc z zamkiem Ogrodzieniec niepowtarzalny układ przestrzenny, składający się ze starszej twierdzy drewnianej pochodzącej z przełomu XIII/XIV wieku i murowanego zamku, którego fundamenty zostały położone w czwartej ćwierci XIV wieku (przed 1370 r.).

Starostwo Powiatowe w Zawierciu
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

ul. Sienkiewicza 34
42-400 ZAWIERCIE

5.3. INSTALACJE

Ze względu na oddalenie obiektu od zwartej zabudowy miejscowości Podzamcze, nie przewiduje się w tym momencie stałego doprowadzenia mediów, a zwłaszcza energii elektrycznej. Dla potrzeb organizowanych imprez na grodzie itp. potrzebną energię powinien dostarczać przenośny agregat prądotwórczy. Usytuowanie Góry Birów uniemożliwia również zorganizowanie na szczycie ostońca sanitariatów. Miejsce na przenośne, ekologiczne sanitariaty planujemy usytuować w sąsiedztwie ostońca wśród skałek przy szlaku na podejściu od strony południowo-wschodniej.

6. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI

A. WIEŻA STRAŻNICZA

Powierzchnia zabudowy - 36,0 m²

B. CHATA

Powierzchnia zabudowy - 50,0 m²

C. ZACHODNIA WIEŻA BRAMNA

Powierzchnia zabudowy - 49,0 m²

D. WAŁ ZIEMNO- DREWNIANY

Powierzchnia zabudowy - 311,1 m²

E. WIEŻA OBSERWACYJNA

Powierzchnia zabudowy - 9,0 m²

ŁĄCZNIE POW. ZABUDOWY - 455,1 m²